

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
професору Миколі ЛАТИНІНУ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

Рецензія

офіційного рецензента – професора кафедри економічної політики та менеджменту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, доктора наук з державного управління, професора

Дунаєва Ігоря Володимировича на дисертаційну роботу Бабаєвої Ірини Олексіївни «Публічна політика забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

Обґрунтування вибору теми дослідження.

Актуальність дослідження публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості України обумовлена критичною необхідністю переосмислення підходів до вирішення проблем зайнятості в аграрному секторі. Це питання, завжди гостре, за останні 30-35 років так і не отримало адекватної політичної та соціальної відповіді, оскільки базувалося на застарілих концепціях, закладених у 1950-1960 роках в СРСР. Ці підходи, прив'язані до розміщення радянських продуктивних сил в агросекторі та планів видобутку копалин, не відповідають сучасним реаліям ринкової економіки та глобальним викликам. Станом на 2021 рік, напередодні повномасштабного вторгнення, рівень безробіття в сільській місцевості України становив 10,8%, що на 2,7% вище, ніж у міських поселеннях. При цьому частка зайнятих у сільському господарстві складала лише 17,6% від загальної кількості зайнятого сільського населення, що свідчить про структурні диспропорції та недостатню диверсифікацію сільської економіки. Ситуація значно погіршилася внаслідок російської агресії: за оцінками Міжнародної організації праці, в Україні було втрачено 4,8 мільйона робочих місць, значна частина яких припадає на сільську місцевість, особливо в окупованих та прифронтових регіонах. Це загострює необхідність розробки нової парадигми публічної політики зайнятості, яка б враховувала не лише традиційні проблеми сільських територій, але й виклики повоєнного відновлення.

У контексті публічного управління та адміністрування, ця проблема вимагає комплексного підходу, що охоплює децентралізацію, цифровізацію та принципи сталого розвитку сільських територій. Особливої актуальності набуває дослідження механізмів формування та реалізації публічної політики у сфері

зайнятості сільського населення з урахуванням регіональних особливостей, демографічних змін та структурних трансформацій в економіці України. За даними Державної служби статистики, у 2021 році сільське населення складало 30,7% від загальної кількості населення країни, але цей показник постійно знижується через урбанізацію та трудову міграцію. Війна посилила ці тенденції: за оцінками ООН, близько 6,5 мільйонів українців стали внутрішньо переміщеними особами, значна частина яких – з сільської місцевості. У контексті повоєнного відновлення та євроінтеграційних процесів, критично важливим стає аналіз ролі органів місцевого самоврядування та громадських організацій у процесі розробки та імплементації програм зайнятості, а також вивчення можливостей державно-приватного партнерства для створення нових робочих місць у сільській місцевості. Зокрема, потребує уваги адаптація українського законодавства та управлінських практик до стандартів ЄС у сфері регіональної політики та розвитку сільських територій, де рівень зайнятості в аграрному секторі складає в середньому 4-5%. Таким чином, це дослідження має значний потенціал для розробки інноваційних підходів до вирішення проблем зайнятості в сільській місцевості України та вдосконалення системи публічного управління в цій сфері, враховуючи як історичний контекст, так і сучасні виклики post-COVID та воєнного часу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження є складовою частиною науково-дослідної роботи «Механізми розвитку людського потенціалу в інноваційній економіці» (0120U0105742), що виконувалася кафедрою управління персоналом та підприємництва ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, де авторкою обґрунтовано заходи сприяння реалізації людського потенціалу в сільській місцевості в Україні. А також міжкафедральної науково-дослідної роботи «Розвиток сільських територій в Україні в умовах децентралізації: виклики та можливості» (0119U001388), де авторкою проведено оцінку впливу децентралізації на зайнятість населення в сільській місцевості в Україні.

Характеристика основних положень роботи.

Дисертаційна робота складається з анотацій (українською та англійською мовами), вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та двох додатків. Структура дисертації Бабаєвої І.О. не викликає заперечень. Виклад змісту дисертації логічний та послідовний.

У вступі вдало обґрунтовано вибір теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, використані для цього методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів дисертації, визначено особистий внесок здобувача під час виконання

дисертаційного дослідження, подано відомості щодо апробації отриманих результатів та їх впровадження у наукову та практичну діяльність, встановлено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

У першому розділі увагу приділено стислому викладу теоретичних основ формування публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості. З'ясовано сутність, форми, види та чинники зайнятості населення в сільській місцевості з позицій розгляду її як об'єкту публічної політики, розкрито особливості формування і реалізації публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості, узагальнено європейський досвід реалізації публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості.

У другому розділі увагу приділено оцінці реалізації публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості України. Здійснено оцінку можливостей зайнятості в сільській місцевості, проведено аналіз результативності публічної політики забезпечення зайнятості та проведено аналіз реалізації інструментів публічної політики забезпечення зайнятості населення в умовах цифрових змін та економічної відбудови.

У третьому розділі дисертантка виділила тенденції розвитку сфер зайнятості населення в сільській місцевості в умовах технологічних перетворень, обґрунтувала цифрову трансформацію зайнятості як інструмент публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості України, запропонувала заходи з удосконалення публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні конкретного науково-прикладного завдання щодо теоретичного обґрунтування та розробки практичних рекомендацій з удосконалення публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості України.

Згідно дисертації наукова новизна роботи сформульована у шести пунктах. Серед них найбільш вагомими можна вважати такі:

1) розроблено концептуальні основи дворівневої просторово детермінованої моделі публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості, перший рівень якої охоплює приміську і рекреаційну зони сільської місцевості і передбачає реалізацію відповідного механізму публічного впливу, другий рівень охоплює периферійну зону сільської місцевості і передбачає реалізацію іншого механізму публічного впливу;

2) запропоновано удосконалення інструментарію публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості шляхом обґрунтування змісту, принципів та заходів публічно керованої цифрової трансформації зайнятості населення та спрямуванням заходів публічного управління зайнятостю в сільській місцевості на подолання протиріч, що охоплюють робочу силу та

роботодавців;

3) удосконалено механізм реалізації публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості шляхом запровадження для периферійної зони сільської місцевості організаційної моделі мережевого децентралізованого управління розвитком самозайнятості, яка спирається на мережеву взаємодію, будується на принципах участі, співпраці і передбачає побудову національної мережі інфраструктурної підтримки самозайнятості та підприємницької діяльності;

4) уточнено зміст понять зайнятість населення в сільській місцевості та публічна політика забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості;

5) запропоновано виділення трьох зон сільської місцевості за ознаками близькості розташування, інтенсивності транспортних, економічних і соціокультурних зв'язків з містом та граничної чисельності мешканців, з подальшим розробленням таргетованих заходів публічної політики забезпечення зайнятості в сільській місцевості;

6) в рамках обґрунтування використання смарт систем в публічному управлінні зайнятістю населення запропоновано публічно-управлінську концепцію смарт-села з визначенням її складників, принципів і функцій та орієнтацією на розширення продуктивної зайнятості сільського населення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз тексту дисертації та змісту публікацій Бабаєвої І.О. дає змогу зробити висновок про наукову обґрунтованість та достовірність результатів, отриманих у результаті проведеного дослідження. Усі наукові положення, висновки та рекомендації належним чином обґрунтовані та підкріплені теоретичними положеннями. Вони відповідають меті та завданням дисертаційної роботи, що забезпечується адекватністю обраних для дослідження методів. Вірогідність наукових результатів та висновків дисертаційної роботи забезпечується достатнім рівнем апробації та високим рівнем наукових видань, в яких опубліковано результати дисертаційного дослідження.

Апробація дисертації та публікації.

Основні наукові положення та результати дисертаційного дослідження висвітлені у доповідях на наукових, науково-практичних та інших наукових заходах, зокрема на: трьох міжнародних наукових конгресах «Публічне управління XXI століття: погляд у майбутнє» (м. Харків, 2021р.), «Публічне управління XXI століття: в умовах гібридних загроз» (м. Харків, 2022 р.), «Публічне управління XXI століття: особливості воєнного і післявоєнного періодів» (м. Харків, 2023 р.), на III Міжнародній науково-практичній конференції «Grundlagen der modernen

wissenschaftlichen Forschung» (м. Цюрих, Швейцарська Конфедерація, 2023 р.), VII Міжнародній науково-практичній конференція «Current Issues and Prospects for The Development of Scientific Research» (м. Орлеан, Франція, 2023 р.); Міжнародній науковій конференції «Development trends in public management and administration in Ukraine and the Republic of Poland» (м. Рига, Латвія, 2023 р.).

Результати дисертаційної роботи повністю висвітлено в низці наукових праць, зокрема, 6 статтях у фахових виданнях України та 7 тезах доповідей.

Оформлення дисертації.

Оформлення дисертації повністю відповідає вимогам, що висуваються до дисертаційних робіт відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44).

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Результати роботи використані у діяльності Харківського обласного центру зайнятості, Краснокутської селищної ради Богодухівського району Харківської області, при викладанні дисциплін «Державне регулювання зайнятості» (за магістерською освітньо-професійною програмою «Управління персоналом та економіка праці») та «Багаторівневе врядування та СМАРТ-міста» (за магістерською освітньо-професійною програмою «Публічне управління економічною та цифровою модернізацією суспільства») в ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Дотримання академічної доброчесності.

Аналіз дисертаційної роботи та публікацій автора не виявив порушень академічної доброчесності, елементів фальсифікації чи фабрикації тексту.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. У рецензованому дисертаційному дослідженні акцентується вплив цифрових технологій на зайнятість у сільській місцевості України, але потенціал цього напрямку значно виходить за межі дисертаційної роботи. Вважаю, що відразу декілька дисертацій можна було б присвятити саме цьому аспектові в публічній політиці щодо зайнятості в сільській місцевості. Було б доцільно детальніше розглянути конкретні цифрові інструменти та їхнє впровадження у сільське господарство, а також оцінити їхній реальний вплив на створення робочих

місце.

2. Результати дисертаційного дослідження базуються на значній кількості теоретичних положень, аналізі оприлюднених статистичних даних, але було б цікаво побачити результати власних польових досліджень або опитувань авторки, які підтверджували б основні висновки дисертації. Наприклад, результати соціологічних опитувань або кейс-стаді могли б підвищити емпіричний рівень дослідження.

3. У дисертаційній роботі доцільним було б навести обґрунтування очікувань щодо соціально-економічних наслідків від упровадження запропонованих заходів і моделей. Зокрема, додати прогнозовані результати та вплив цих заходів на рівень життя населення, економічний розвиток сільських територій та демографічні показники.

4. Запропоновані у дисертації рекомендації щодо удосконалення публічної політики забезпечення зайнятості населення можна більше конкретизувати, що буде сприяти їх ефективному впровадженню і може забезпечити відчутний вплив на зайнятість у сільській місцевості. Конкретизувати можна такі аспекти, як: по-перше, підтримка малого бізнесу через створення спеціалізованих програм мікрофінансування у сільській місцевості та/або впровадження програм субсидій та грантів для розвитку малих фермерських господарств (зокрема, для молодих підприємців та жінок); по-друге підтримка впровадження інноваційних аграрних технологій (зокрема, впровадження програм підтримки для фермерів, що використовують сучасні технології, такі як точне землеробство, дрони для моніторингу полів, автоматизовані системи зрошення тощо), цифрових платформ для навчання фермерів, обміну досвідом та доступу до новітніх агро-технологій (наприклад, у вигляді онлайн-курсів, вебінарів, мобільних додатків для управління господарством), формування аграрних інноваційних кластерів, де фермери, науковці та підприємці можуть співпрацювати для розробки та впровадження нових технологій.

Проте зазначені зауваження суттєво не впливають на якість результатів дисертаційної роботи і обґрунтованість наведених здобувачем висновків.

Загальні висновки щодо дисертаційної роботи.

Дисертація Бабаєвої Ірини Олексіївни «Публічна політика забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості» є завершеним науковим дослідженням, що має наукову новизну і практичну значущість. Дисертаційна робота за актуальністю, змістом та повнотою викладу її результатів у наукових публікаціях, обсягом і оформленням цілком відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України

від 12.01.2022 р. № 44) та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Виходячи з цього, вважаю, що Бабаєва Ірина Олексіївна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент,
доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри економічної
політики та менеджменту
ННІ «Інститут державного управління»
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

Ігор ДУНАЄВ

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 20:44:50 11.08.2024

Назва файлу з підписом: Рецензія_Дунаєв І.В.pdf
Розмір файлу з підписом: 194.5 КБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: Рецензія_Дунаєв І.В.pdf
Розмір файлу без підпису: 160.5 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ДУНАЄВ ІГОР ВОЛОДИМИРОВИЧ
П.І.Б.: ДУНАЄВ ІГОР ВОЛОДИМИРОВИЧ
Країна: Україна
РНОКПП: 2921700971
Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 20:44:50 11.08.2024
Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000F1D31C01E91F3205
Алгоритм підпису: ДСТУ 4145
Тип підпису: Удосконалений
Тип контейнера: Підписаний PDF-файл (PAdES)
Формат підпису: З повними даними для перевірки (PAdES-B-LT)
Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2024.04.15 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
професору Миколі ЛАТИНІНУ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

Рецензія

офіційного рецензента, професора кафедри права, національної безпеки та європейської інтеграції Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, доктора наук з державного управління, професора Бульби Володимира Григоровича на дисертаційну роботу Бабаєвої Ірини Олексіївни «Публічна політика забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Актуальність наукового дослідження питань удосконалення публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості зумовлена важливістю стабільного соціально-економічного розвитку сільських територій, які відіграють ключову роль у забезпеченні продовольчої безпеки та збереженні національної культурної спадщини країни. У сільській місцевості поширеними є проблеми скорочення робочих місць, низького рівня доходів населення, відтоку молоді та кваліфікованих кадрів до міст, що призводить до депопуляції та занепаду сільських населених пунктів.

Необхідність удосконалення публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості обумовлюється ще й тим, що ринок праці в сільській місцевості не завжди здатний самостійно адаптуватися до викликів сьогодення. Це пов'язано з обмеженою кількістю підприємств, слабким розвитком інфраструктури та відсутністю достатніх інвестицій у сільські регіони. Відповідна публічна політика має забезпечувати створення умов, які б сприяли

розвитку місцевого бізнесу, підтримці аграрного сектору, розвитку альтернативних видів зайнятості та підвищенню рівня життя сільського населення.

У сільській місцевості сьогодні проблемними питаннями є стимулювання створення нових робочих місць, підтримка сільського підприємництва, розвиток професійної освіти та перекваліфікації, а також забезпечення доступу сільського населення до сучасних технологій і фінансових ресурсів. Удосконалення заходів, інструментів і моделей публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості дозволить забезпечити стабільну зайнятість, зменшити рівень бідності, зберегти та розвивати людський капітал у сільських регіонах, що є критично важливим і для загального розвитку країни.

2. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому і оформлення.

Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і двох додатків. Основний зміст дисертації викладено на 283 сторінках друкованого тексту. Робота містить 4 таблиці і 6 рисунків. Список використаних джерел налічує 392 найменування, з яких 118 – іноземними мовами.

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено стан її наукової розробки, розкрито зв'язок з науково-дослідними роботами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про їх апробацію.

У *першому розділі* дисертаційної роботи розкрито сутність, взаємозв'язки, чинники та сучасні прояви зайнятості в сільській місцевості, що дало можливість уточнити поняття зайнятості населення в сільській місцевості. Виявлено стримуючі чинники що потребують застосування заходів публічного впливу і управління. Розкрито сутнісні характеристики, завдання, напрями та інструменти публічної політики забезпечення зайнятості населення. Виявлено необхідність більш ширшої реалізації активних заходів публічної політики зайнятості в сільській місцевості. Узагальнено європейський досвід реалізації публічної політики зайнятості населення в сільській місцевості.

У *другому розділі* проведено оцінку можливостей розширення зайнятості в сільській місцевості і виявлено значні диспропорції в цій сфері. Проведено аналіз реалізації публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості, виділено перспективні її напрямки та заходи в умовах воєнних дій. Здійснено оцінку стану і змін кількісних параметрів зайнятості і безробіття на селі, процесів трансформації форм зайнятості в умовах цифровізації економіки.

У *третьому розділі* запропоновано концептуальну модель дворівневої просторово детермінованої публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості. Обґрунтовано виділення трьох зон сільської місцевості для кожної з яких розроблено таргетовані заходи публічного впливу та підтримки зайнятості. Пропонується запровадження мережевого цифрового децентралізованого управління забезпеченням економічної діяльності особистих селянських господарств та сільських підприємців.

Висновки за результатами виконання дисертаційної роботи підкреслюють наукову новизну та практичну цінність проведених досліджень.

Список використаних джерел свідчить про те, що дисертанткою під час роботи було проаналізовано сучасні результати наукових досліджень українських та закордонних дослідників і фахівців.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконано в межах наукової теми кафедри управління персоналом та підприємництва ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Механізми розвитку людського потенціалу в інноваційній економіці» (державний реєстраційний номер – 0120U0105742), у межах якої авторкою обґрунтовано заходи сприяння реалізації людського потенціалу в сільській місцевості в Україні. У міжкафедральній науково-дослідній роботі «Розвиток сільських територій в Україні в умовах децентралізації: виклики та можливості» (державний реєстраційний номер – 0119U001388) дисертанткою проведено оцінку впливу децентралізації на зайнятість населення в сільській місцевості в Україні.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації рецензованої дисертаційної роботи є достатньо обґрунтованими. Дисертантка опрацювала широке коло нових наукових публікацій з теми дослідження, зокрема, у списку використаних джерел представлені праці вітчизняних, європейських, американських, китайських та ін. науковців; провела глибокий аналіз відповідної статистичної та фактологічної інформації.

Зміст і структура дисертації відзначаються системністю, логічною послідовністю розкриття заявленої теми, всебічністю розгляду досліджуваної предметної галузі. Застосування сукупності методів досліджень дало авторці змогу зробити досить обґрунтовані висновки та аргументовані практичні рекомендації.

5. Основні наукові результати, одержані автором, та їх новизна.

Основні наукові результати та висновки дисертації пройшли апробацію під час обговорень на міжнародних наукових конференціях і знайшли відображення в публікаціях у фахових та міжнародних наукових виданнях. За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 16 наукових праць, серед яких: 1 публікація у міжнародному виданні, яке входить до наукометричної бази даних Scopus; 6 публікацій у наукових виданнях, що на дату опублікування були включені до переліку наукових фахових видань України; 1 публікація в інших наукових виданнях України; 1 публікація у закордонному виданні, 7 праць – у матеріалах і тезах конференцій.

Положення та висновки, що виносяться на захист, мають елементи наукової новизни, зокрема:

– розроблено концептуальні основи дворівневої просторово детермінованої моделі публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості, перший рівень якої охоплює приміську і рекреаційну зони сільської місцевості і передбачає реалізацію механізму публічного впливу, який спрямовано на подолання цифрових і кваліфікаційних розривів, підтримку

цифрової зайнятості та ін.; другий рівень охоплює периферійну зону і передбачає реалізацію механізму публічного впливу, що спрямований на здійснення мережевого децентралізованого управління забезпеченням розвитку самозайнятості на селі;

- удосконалено інструментарій публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості шляхом обґрунтування змісту, принципів та заходів публічно керованої цифрової трансформації зайнятості населення та спрямуванням заходів публічного управління зайнятостю в сільській місцевості на подолання протиріч, що охоплюють робочу силу та роботодавців;

- запропоновано удосконалення механізму реалізації публічної політики забезпечення зайнятості населення для периферійної зони сільській місцевості шляхом запровадження організаційної моделі мережевого децентралізованого управління розвитком самозайнятості, яка спирається на мережеву взаємодію у процесах публічного управління і у процесах побудови ланцюгів поставок і будується на принципах участі, співпраці, використання природної схильності до відповідної праці;

- уточнено понятійно-категоріальний апарат науки публічного управління шляхом розкриття змісту понять зайнятість населення в сільській місцевості та публічна політика забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості;

- обґрунтовано розширення використання смарт систем в публічному управлінні зайнятостю населення шляхом розробки і реалізації публічно-управлінської концепції смарт-села з визначенням її складників, принципів і функцій та орієнтацією на розширення продуктивної зайнятості сільського населення;

- обґрунтовано виділення трьох зон сільської місцевості за ознаками близькості розташування, інтенсивності транспортних, економічних і соціокультурних зв'язків з містом та граничної чисельності мешканців, з подальшим розробленням таргетованих заходів публічної політики забезпечення зайнятості в сільській місцевості.

6. Практичне значення одержаних результатів.

Практична цінність отриманих дисертанткою науково-практичних результатів полягає у можливості їх використання в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування при удосконаленні інструментів реалізації публічної політики зайнятості населення в сільській місцевості.

Окремі наукові результати знайшли своє відображення в практичній діяльності Харківського обласного центру зайнятості (Довідка ХОЦЗ), Краснокутської селищної ради Богодухівського району Харківської області (довідка від 27.05.2024 р), ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (акт від 22.05.2024 р.).

7. Дотримання академічної доброчесності.

За результатами аналізу дисертаційної роботи та публікацій автора порушення академічної доброчесності не виявлено (контроль оригінальності здійснено шляхом перевірки наявності текстових запозичень в антиплагіатній Інтернет-системі Strikeplagiarism.com). Елементи фальсифікації чи фабрикації тексту в роботі відсутні.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Як на наш погляд, є певні важливі аспекти, які в роботі здобувача залишились, або за межами уваги, або поза межами тексту дисертаційної роботи.

1. Однією з важливих ідей дисертаційної роботи є врахування в процесі реалізації публічної політики забезпечення зайнятості населення сільської місцевості психологічних чинників, які обумовлюють ставлення сільського населення до форм, характеру і результатів праці, місця проживання, оточуючого світу, інноваційних процесів та ін. У цьому контексті, можна було б більше уваги приділити дослідженню ролі і впливу на зайнятість соціального середовища, соціальної інфраструктури і соціальних зв'язків.

2. Висновок дисертантки про тяжіння сільського населення до виробничої діяльності на основі використання (вирощування) живих організмів і поширення нефінансової мотивації діяльності мешканців сільської місцевості (с. 114) бажано

було б підкріпити результатами експертного або соціологічного опитування стейкхолдерів.

3. У підрозділі 2.2 дисертаційної роботи здійснено характеристику результатів адміністративно-територіальної реформи у сільській місцевості, при цьому можна було б більше уваги приділити оцінці відтермінованих наслідків децентралізації влади для зайнятості сільського населення.

4. До запропонованої авторкою моделі мережевого децентралізованого управління забезпеченням економічної діяльності особистих селянських господарств як способу підтримки самозайнятості в межах публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості (с. 220-222) корисно було б додати або алгоритм дій, або дорожню карту її впровадження і реалізації, навести необхідні зміни конкретних нормативно-правових актів, які б сприяли впровадженню моделі.

Проте зазначені зауваження не впливають на якість результатів дисертаційної роботи і обґрунтованість наведених здобувачем висновків.

5. Загальні висновки щодо дисертаційної роботи.

Дисертація Бабаєвої Ірини Олексіївни «Публічна політика забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості», представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування» є актуальною, завершеною науковою працею, що виконана на належному науково-теоретичному рівні з логічним та доступно викладеним матеріалом, а її оформлення відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

У роботі вирішено важливе наукове завдання, яке полягає в обґрунтуванні теоретичних засад і розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення

публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості України.

Вважаю, що Бабаєва Ірина Олексіївна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент,

доктор наук з державного управління,

професор, професор кафедри права,

національної безпеки та європейської інтеграції

ННІ «Інститут державного управління»

Харківського національного

університету імені В. Н. Каразіна

Володимир БУЛЬБА

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 15:07:14 13.08.2024

Назва файлу з підписом: Рецензія_Бульба В.Г.pdf
Розмір файлу з підписом: 433.3 КБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: Рецензія_Бульба В.Г.pdf
Розмір файлу без підпису: 399.4 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: БУЛЬБА ВОЛОДИМИР ГРИГОРОВИЧ
П.І.Б.: БУЛЬБА ВОЛОДИМИР ГРИГОРОВИЧ
Країна: Україна
РНОКПП: 1943900991
Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 15:07:14 13.08.2024
Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер: 5E984D526F82F38F0400000DDA56701AC152305
Алгоритм підпису: ДСТУ 4145
Тип підпису: Удосконалений
Тип контейнера: Підписаний PDF-файл (PAdES)
Формат підпису: З повними даними для перевірки (PAdES-B-LT)
Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2024.04.15 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
професору Миколі ЛАТИНІНУ,
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління, професора, професора кафедри соціології і публічного управління Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» Терещенко Діни Акрамівни на дисертацію Бабаєвої Ірини Олексіївни «Публічна політика забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості» на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

Обґрунтування вибору теми дослідження

Публічне управління зайнятістю населення в сільській місцевості є важливим чинником забезпечення соціально-економічного розвитку сільських територій, збереження сільських громад, підвищення рівня та якості життя сільського населення.

Домінування у довоєнний період тенденцій переселення з сільської місцевості до мегаполісів та невеликих міст породжувало проблеми, що пов'язані з розбалансуванням ринку праці, депопуляцію, формуванням неефективної структури робочих місць, зниженням інвестиційних надходжень в розвиток людського капіталу та ін. Активні воєнні дії значно загострили існуючі проблеми і спричинили нові, що пов'язані, передусім, з вимушеним внутрішнім переміщенням населення, мобілізацією, релокацією підприємств, згортанням або призупиненням діяльності численних фізичних осіб-підприємців і підприємств.

Дотепер невирішеними залишаються низка проблемних питань щодо функціонування ринку праці в сільській місцевості, зокрема: значна внутрішня диференціація заробітних плат; поширена прихована зайнятість; недостатнє

використання персоналу у процесах регулювання трудових відносин; розповсюдженість виробництв із небезпечними умовами праці, трудові процеси із надлишковою інтенсивністю та важкістю та ін.

Удосконалення публічного управління забезпеченням зайнятості населення в сільській місцевості України потребує наукового обґрунтування і розробки низки змін у напрямках, механізмах, інструментах і заходах публічного впливу. Отже тема дисертаційного дослідження повністю відповідає науковим та практичним запитам публічного управління в цій сфері, є актуальною і своєчасною.

Загальна характеристика дисертаційної роботи

Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі дисертації обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження; вказано зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету і завдання, об'єкт та предмет дослідження; наведено використані методи дослідження; сформульовано наукову новизну отриманих результатів та їхнє практичне значення; надано інформацію щодо апробації результатів дисертаційного дослідження, кількості публікацій за темою дисертації; зазначено структуру дисертації.

У першому розділі дисертаційної роботи увагу приділено науковому висвітленню теоретичних основ формування публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості.

У другому розділі дисертаційної роботи на основі ґрунтовного аналізу статистичних даних Державної служби зайнятості та Державної служби статистики України було проведено оцінку умов та результатів реалізації публічної політики забезпечення зайнятості в сільській місцевості України.

У третьому розділі дисертанткою були сформульовані пропозиції щодо удосконалення публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості та запропоновано підхід до формування організаційної моделі мережевого децентралізованого управління забезпеченням самозайнятості в сільській місцевості.

Висновки узагальнюють основні результати дисертаційного дослідження.

Список використаних джерел налічує 392 найменування, у тому числі іноземною мовою – 118.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами, грантами

Тема дисертаційної роботи пов'язана з науково-дослідною роботою кафедри управління персоналом та підприємництва Навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна «Механізми розвитку людського потенціалу в інноваційній економіці» (державний реєстраційний номер – 0120U0105742). У межах цієї роботи авторкою обгрунтовано заходи сприяння реалізації людського потенціалу в сільській місцевості в Україні. А також з міжкафедральною науково-дослідною роботою «Розвиток сільських територій в Україні в умовах децентралізації: виклики та можливості» (державний реєстраційний номер – 0119U001388), де авторкою було проведено оцінку впливу децентралізації на зайнятість населення в сільській місцевості в Україні.

Найвагоміші наукові результати, що містяться в дисертації

Згідно дисертації наукова новизна роботи сформульована у шести пунктах. На думку опонента серед них найбільш вагомими є:

- 1) розроблено теоретичні основи дворівневої просторово детермінованої моделі публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості;
- 2) удосконалено інструментарій публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості шляхом обгрунтування змісту, принципів та заходів публічно керованої цифрової трансформації зайнятості населення;
- 3) удосконалено механізм реалізації публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості шляхом обгрунтування запровадження для периферійної зони сільської місцевості організаційної моделі мережевого децентралізованого управління розвитком самозайнятості;
- 4) уточнено понятійно-категоріальний апарат в сфері публічного управління зайнятістю населення через визначення понять «зайнятість населення в сільській

місцевості» та «публічна політика забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості»;

5) обґрунтовано публічно-управлінську концепцію смарт-села з визначенням її складників, принципів, функцій та орієнтацією на розширення продуктивної зайнятості сільського населення при одночасному збереженні природного і соціокультурного середовища сільської місцевості;

б) запропоновано та обґрунтовано виділення трьох зон сільської місцевості за ознаками близькості розташування, інтенсивності транспортних, економічних і соціокультурних зв'язків з містом та граничної чисельності мешканців, з розробленням таргетованих заходів публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Основні наукові положення, висновки та рекомендації, які були сформульовані авторкою в дисертації, є науково обґрунтованими і базуються на достовірному матеріалі. Визначені авторкою об'єкт і предмет дослідження, узгоджуються з метою і завданнями дисертаційного дослідження. Висновки випливають зі змісту роботи, відповідають поставленим завданням, адекватно відтворюються в тексті дисертації, корелюють з результатами, що складають наукову новизну, практичні рекомендації апробовані та доведені до рівня їх можливого використання у діяльності органів публічної влади та подальших наукових дослідженнях.

Наукова обґрунтованість і достовірність результатів роботи підтверджена також позитивними результатами їх апробації, які знайшли своє відображення в публікаціях у наукових фахових виданнях та матеріалах науково-практичних вітчизняних і закордонних конференцій.

Апробація дисертації та публікації

Основні наукові положення та результати дисертаційного дослідження висвітлені у доповідях на наукових, науково-практичних та інших наукових заходах,

зокрема на: міжнародному науковому конгресі «Публічне управління XXI століття: погляд у майбутнє» (м. Харків, 2021 р.); на міжнародному науковому конгресі «Публічне управління XXI століття: в умовах гібридних загроз» (м. Харків, 2022 р.); на міжнародному науковому конгресі «Публічне управління XXI століття: особливості воєнного і післявоєнного періодів» (м. Харків, 2023 р.); на III Міжнародній науково-практичній конференції (м. Цюріх, Швейцарська Конфедерація, 2023 р.); VII Міжнародній науково-практичній конференції (м. Орлеан, Франція, 2023 р.); Міжнародній науковій конференції (м. Рига, Латвія, 2023 р.).

Оформлення дисертації

Оформлення дисертації повністю відповідає вимогам, що висуваються до дисертаційних робіт відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження

Результати роботи використані у діяльності Харківського обласного центру зайнятості, Краснокутської селищної ради Богодухівського району Харківської області, при розробці програм та викладанні дисциплін: «Багаторівневе врядування та СМАРТ-міста» за магістерською освітньо-професійною програмою «Публічне управління економічною та цифровою модернізацією суспільства» та «Державне регулювання зайнятості» за магістерською освітньо-професійною програмою «Управління персоналом та економіка праці» які викладаються в ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Дотримання академічної доброчесності

При аналізі дисертаційної роботи, наукових праць здобувача та Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано в антиплагіатній Інтернет-системі Strikeplagiarism.com) встановлено, що текст дисертації не містить запозичень, дисертаційна робота виконана самостійно і

відповідає вимогам академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

1) У підрозділі 2.1 при оцінці можливостей розвитку зайнятості в сільській місцевості авторка спирається на статистичні дані за 2021 рік. Вважаю, що в умовах воєнного стану не зовсім коректною є використання інформації щодо стану об'єкта дослідження у довоєнний період, адже це може спричинити недостовірність віддзеркалення і моніторингу реального стану об'єкта дослідження і проблем при розробці авторкою заходів публічного впливу.

2) Дисертантка приділяє значну увагу питанням, пов'язаним з розвитком людського капіталу, що зобов'язує досліджувати процеси створення і розвитку продуктивних здібностей людини шляхом інвестування у конкретні процеси її життєдіяльності, та розробляти дієві заходи публічної політики сприяння вказаному процесу. Відтак, зміст дисертації суттєво збагатився б, якби авторка більш глибоко розглянула питання забезпечення розвитку людського капіталу в сільській місцевості, досліджуючи процеси інвестування в систему освіти і професійної підготовки, створення спеціальних програм для молодих людей, які тільки вступають на ринок праці, включаючи стажування, менторські програми та кар'єрне консультування тощо.

3) Робота набула б значно вищого рівня, якби авторка здійснила прогнозовану кількісну оцінку наслідків від реалізації запропонованої моделі публічної політики забезпечення зайнятості в сільській місцевості.

4) Авторка детально характеризує досвід реалізації політики зайнятості в сільській місцевості європейськими країнами, отримані висновки вдало ілюструє табличним та графічним матеріалом. Однак потребує уточнення позиція автора щодо перспективних напрямів забезпечення зайнятості населення сільських територій в умовах євроінтеграції України, та можливостей залучення міжнародних донорів, інвестицій та експертної допомоги для реалізації програм зайнятості та економічного розвитку сільських територій.

У цілому вказані зауваження не знижують наукової та практичної цінності отриманих результатів, а також не впливають на загальну позитивну оцінку

проведеного дисертаційного дослідження.

Загальні висновки

Дисертаційна робота Бабаєвої Ірини Олексіївни «Публічна політика забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості» є завершеним науковим дослідженням, що має наукову новизну і практичну значущість. Дисертаційна робота за актуальністю, змістом та повнотою викладу її результатів у наукових публікаціях, обсягом і оформленням цілком відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44) та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Виходячи з цього, вважаю, що Бабаєва Ірина Олексіївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент,

доктор наук з державного управління,

професор, професор кафедри

соціології і публічного управління

Національного технічного

університету «Харківський

політехнічний інститут»

Діна ТЕРЕЩЕНКО

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 16:55:04 09.08.2024

Назва файлу з підписом: Відгук опонента Терещенко Д.А..doc.p7s
Розмір файлу з підписом: 89.7 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук опонента Терещенко Д.А..doc
Розмір файлу без підпису: 72.5 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ТЕРЕЩЕНКО ДІНА АКРАМІВНА

П.І.Б.: ТЕРЕЩЕНКО ДІНА АКРАМІВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2382906943

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 16:55:03 09.08.2024

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000E7502401CA1A7604

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в одному файлі (CAAdES enveloped)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2024.04.15 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна професору Миколі ЛАТИНІНУ, майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента, професора кафедри публічного управління та адміністрування Національного авіаційного університету, доктора наук з державного управління, професора Гоголь Тетяни Василівни на дисертаційну роботу Бабаєвої Ірини Олексіївни «Публічна політика забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Актуальність забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості України є надзвичайно високою. В останні роки Україна активно рухається в напрямку європейської інтеграції, що потребує адаптації до стандартів і практик Європейського Союзу та Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). За даними Світового банку, сільське населення в Україні становить понад 30% від загальної кількості населення, проте рівень зайнятості серед цього населення залишається низьким. Україна має орієнтуватися на стандарти ЄС, де зайнятість у сільській місцевості активно підтримується через різноманітні програми і ініціативи, такі як програма LEADER, яка спрямована на підтримку місцевих ініціатив та проектів розвитку сільських громад.

За останні 10 років країни ЄС та ОЕСР демонструють стабільне зростання рівня зайнятості в сільській місцевості завдяки впровадженню інноваційних технологій, розвитку агротуризму та підтримці малого фермерства. Порівнюючи з країнами ЄС, де зайнятість в аграрному секторі становить близько 5%, в Україні цей показник сягає понад 16%, що свідчить про значну залежність сільського населення від аграрного сектору. Проте, на відміну від країн ЄС, де аграрний сектор модернізується за рахунок інвестицій та інновацій, в Україні він залишається малопродуктивним і низькоефективним. За даними ОЕСР, модернізація аграрного сектору та диверсифікація економічної діяльності на селі є ключовими факторами для підвищення рівня зайнятості.

Публічна політика в Україні в сільській місцевості повинна спрямовуватися на створення сприятливих умов для розвитку малого бізнесу, інвестицій в інфраструктуру та підтримки інновацій, що сприятиме підвищенню рівня зайнятості та економічного розвитку сільських територій. Україна має можливість значно підвищити рівень зайнятості та економічного розвитку сільських територій через адаптацію європейського досвіду, впровадження інноваційних технологій і створення сприятливих умов для малого бізнесу. У цьому зв'язку, дисертаційне дослідження Бабаєвої Ірини Олексіївни є досить актуальним та значимим.

2. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому і оформлення.

Дисертація Бабаєвої І.О. має чітку структуру – складається з анотацій, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (392 найменувань) і двох додатків. Обсяг дисертації – 283 сторінки друкованого тексту. Робота містить 4 таблиці та 6 рисунків.

У вступі авторкою обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено стан її наукової розробки в Україні і за кордоном, розкрито зв'язок з науковими програмами, планами, темами, сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, наведено методологічну та теоретичну основу

дослідження і вказано наукові методи, що застосовані в дисертації. Також визначено наукову новизну, теоретичне та практичне значення одержаних результатів.

У Розділі 1 авторкою розкрито сутність, взаємозв'язки, чинники та сучасні прояви зайнятості в сільській місцевості, що дало можливість визначити поняття зайнятості населення в сільській місцевості. Досліджено сутнісні характеристики, завдання, напрями та інструменти публічної політики забезпечення зайнятості населення, що дозволило визначити поняття публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості. Узагальнено європейський досвід реалізації публічної політики зайнятості населення.

У Розділі 2 проведено оцінку можливостей зайнятості в сільській місцевості на основі аналізу статистичних показників, здійснено аналіз реалізації інструментів публічної політики забезпечення зайнятості населення, виявлено наявність і поглиблення цифрових і кваліфікаційних розривів між сільською і міською місцевостями, охарактеризовано зміни напрямків і заходів публічної політики зайнятості населення в сільській місцевості в умовах повномасштабних бойових дій.

У Розділі 3 проведено оцінку тенденцій розвитку інструментів цифрової трансформації зайнятості в сільській місцевості, що дозволило виділити роль нових форм зайнятості в сільській місцевості та розробити авторську концептуальну модель смарт-села, яка орієнтована на розширення продуктивної зайнятості сільського населення. Обґрунтовано заходи щодо удосконалення публічної політики забезпечення зайнятості населення на основі виділення трьох зон сільської місцевості та таргетування заходів публічного впливу.

Висновки за результатами виконання дисертаційної роботи підкреслюють наукову новизну та практичну цінність проведених досліджень.

Список використаних джерел свідчить про те, що під час роботи авторкою були проаналізовані результати сучасних наукових досліджень вітчизняних та закордонних науковців.

Дисертація є завершеною науковою працею, а її оформлення відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертація виконана у Навчально-науковому інституті «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна та є складовою частиною двох науково-дослідних робіт, зокрема: «Механізми розвитку людського потенціалу в інноваційній економіці» (державний реєстраційний номер – 0120U0105742), у межах якої авторкою було обґрунтовано заходи сприяння реалізації людського потенціалу в сільській місцевості в Україні та «Розвиток сільських територій в Україні в умовах децентралізації: виклики та можливості» (державний реєстраційний номер – 0119U001388), де авторкою було проведено оцінку впливу децентралізації на зайнятість населення в сільській місцевості в Україні.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Основні наукові положення дисертаційного дослідження Бабаєвої І.О. висвітлено в наукових публікаціях у наукових виданнях України та зарубіжжя з 2020 по 2023 рр.

У дисертаційному дослідженні авторка використовувала як загальнонаукові, так і спеціальні наукові методи, зокрема: монографічний,

узагальнення, систематизації, абстрактно-логічний, індукції та дедукції, економіко-статистичний аналіз, системного і порівняльного аналізу, метод моделювання та ін.

Основні положення та результати дисертації є науково обґрунтованими й достовірними, вони підтверджені аналізом достатньої кількості літературних джерел. Зміст дисертації охоплює ключові аспекти визначеної теми дослідження.

5. Основні наукові результати, одержані автором, та їх новизна.

Основні наукові результати та висновки дисертації пройшли апробацію на міжнародних наукових конференціях та знайшли відображення в публікаціях у фахових та міжнародних наукових виданнях. За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 16 наукових праць, зокрема одна стаття у виданні, що індексується в Scopus, 6 статей у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України; стаття в закордонному періодичному науковому виданні; 7 тез доповідей, розділ у колективній монографії.

Найважливішими результатами, що характеризують наукову новизну і розкривають логіку та зміст дисертації, є такі:

у перше:

– розроблено концептуальні основи дворівневої просторово детермінованої моделі публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості, перший рівень якої охоплює приміську і рекреаційну зони сільської місцевості і передбачає реалізацію механізму публічного впливу, який спрямовано на розвиток сільських цифрових екосистем підтримки зайнятості, подолання цифрових і кваліфікаційних розривів, підтримку цифрової зайнятості та ін.; другий рівень охоплює периферійну зону сільської місцевості і передбачає реалізацію механізму публічного впливу, який спрямовано на створення умов для поширення масової зайнятості на основі використання живої природи, регулювання процесів

цифрової підтримки зайнятості, запровадження мережевого децентралізованого управління забезпеченням розвитку самозайнятості на селі з використанням інноваційних організаційних форм співпраці;

удосконалено:

– інструментарій публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості шляхом обґрунтування змісту, принципів та заходів публічно керованої цифрової трансформації зайнятості населення з виділенням процесів керованої і еволюційної трансформації та спрямуванням заходів публічного управління зайнятостю в сільській місцевості на подолання протиріч, що охоплюють робочу силу та роботодавців і виникли переважно через процеси вимушеної міграції, посилення нерівномірності розподілу можливостей для розвитку зайнятості, загострення кваліфікаційних та цифрових розривів у сільській місцевості, посилення вимог щодо постійного зростання цифрової грамотності та цифрових компетентностей сільського населення;

– механізм реалізації публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості шляхом обґрунтування запровадження для периферійної зони сільської місцевості організаційної моделі мережевого децентралізованого управління розвитком самозайнятості (через сприяння і підтримку особистих господарств населення), яка спирається на мережеву взаємодію у процесах публічного управління і у процесах побудови ланцюгів поставок; будується на принципах участі, співпраці, використання природної схильності до відповідної праці; передбачає або побудову національної мережі інфраструктурної підтримки самозайнятості та підприємницької діяльності в сільській місцевості, яка складається із забезпечуючих неприбуткових організацій з особливим механізмом управління, організації і функціонуванням, або створення і реалізацію національного проєкту з впровадження цифрової забезпечуючої екосистеми або платформи з відповідними програмними рішеннями національного рівня за участю

органів державної влади, IT компаній, компаній-споживачів і компаній-постачальників;

дістало подальшого розвитку:

– уточнення понятійно-категоріального апарату в сфері публічного управління зайнятстю населення шляхом розкриття змісту понять: зайнятість населення в сільській місцевості, яка визначається як комплекс суспільно-економічних відносин, які охоплюють діяльність фізичних осіб в сільській місцевості, що пов'язана з прикладанням особистої праці згідно видів економічної діяльності з метою отримання економічної вигоди або певних благ шляхом задоволення суспільних потреб і з переважанням праці з живою природою і живими організмами; та публічна політика забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості, яка визначається як взаємопов'язаний, науково обґрунтований і цілеспрямований комплекс дій суб'єктів публічного управління і врядування, спрямований на всебічну і повну реалізацію потенціалу формування і розвитку продуктивної зайнятості в сільській місцевості з урахуванням закономірностей територіального розподілу економічних можливостей і тенденцій змін суспільних відносин;

– теоретичні обґрунтування використання смарт систем в публічному управлінні зайнятстю населення шляхом розробки публічно-управлінської концепції смарт-села з визначенням її складників, принципів і функцій та орієнтацією на розширення продуктивної зайнятості широких верств сільського населення при одночасному збереженні природного і соціокультурного середовища сільської місцевості та обмеженні цифрових відносин видами економічної діяльності і функціями публічного управління; спрямуванням її на розширення можливостей прикладання праці в сільській місцевості, збільшення зайнятості і самозайнятості через найкраще вирішення проблем забезпечення виробничої діяльності і просування продукції, адаптації компетенцій сільського населення для ефективної праці в симбіозі з природними екосистемами, цифровим і соціальним

середовищем;

– науковий підхід щодо застосування у публічному управлінні просторового планування, зокрема через виділення трьох зон сільської місцевості за ознаками близькості розташування, інтенсивності транспортних, економічних і соціокультурних зв'язків з містом та граничної чисельності мешканців, з подальшим розробленням таргетованих заходів публічної політики забезпечення зайнятості в сільській місцевості, що дозволить здійснити гармонічне взаємоузгодження заходів публічного впливу і можливостей певної зони сільських територій для зростання чи оптимізації зайнятості.

6. Практичне значення одержаних результатів.

Цінність отриманих дисертанткою науково-практичних результатів полягає у тому, що вони можуть бути використані в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування при удосконаленні інструментів реалізації публічної політики зайнятості населення в сільській місцевості.

Окремі наукові результати знайшли своє відображення в практичній діяльності Харківського обласного центру зайнятості (довідка про впровадження), Краснокутської селищної ради Богодухівського району Харківської області (довідка від 27.05.2024 р), ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (акт від 22.05.2024 р.).

7. Дотримання академічної доброчесності.

За результатами аналізу дисертаційної роботи та публікацій авторки порушення академічної доброчесності не виявлено. Елементи фальсифікації чи фабрикації тексту в роботі відсутні.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Проте, позитивна оцінка дисертаційної роботи в цілому та її окремих положень не виключає необхідності висловити зауваження щодо позицій

Бабаєвої Ірини Олексіївни, які викликають сумніви чи потребують додаткової аргументації та звернути увагу на деякі зауваження та дискусійні положення.

1. Ключовим висновком проведеного дослідження є обґрунтування виділення трьох зон сільської місцевості як диференційованого об'єкта публічної політики забезпечення зайнятості населення. Додаткової аргументації потребує зазначене твердження, з урахування особливостей тимчасово окупованих сільських територій, територій у зоні бойових дій та деокупованих сільських територій. Поза увагою також залишилися процеси вимушеного тимчасового переміщення населення у зв'язку з бойовими діями.

2. У другому розділі роботи дисертанткою здійснено ґрунтовний аналіз наявних інструментів публічної політики забезпечення зайнятості населення. Однак, доцільно було б детальніше розглянути реалізацію заходів державного стимулювання підприємництва в сільській місцевості, зокрема, через пільгове оподаткування, державні гранти, кредити тощо.

3. Узагальнюючи зарубіжний досвід публічної політики сприяння зайнятості населення дисертантка зазначає, що в більшості досліджуваних країн сформовано сприятливі умови для забезпечення зайнятості сільського населення. Проте досвід економічно розвинутих країн світу також має приклади занепаду таких процесів. Слід було навести власну думку щодо причин виникнення подібних ситуацій. Це дозволило б авторці при розробці пропозицій щодо удосконалення публічної політики зайнятості в сільській місцевості України врахувати питання інтеграції запропонованих та інших заходів стимулювання зайнятості у програми післявоєнного відновлення України.

4. Робота набула би більшої завершеності, якби авторка ґрунтовно розглянула питання узгодження нормативно-правового забезпечення та інституційних основ публічної політики зайнятості в сільській місцевості

України з нормами і інституціями Європейського Союзу.

Водночас, зазначені зауваження істотно не впливають на цілісну оцінку дисертаційного дослідження з точки зору її цінності для науки і практики, не змінюють позитивну оцінку дисертації, її новизну та вагомість отриманих результатів.

9. Загальні висновки щодо дисертаційної роботи.

Дисертація Бабаєвої Ірини Олексіївни «Публічна політика забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості», представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування» є актуальною, завершеною науковою працею, що виконана на належному науково-теоретичному рівні, з логічно та доступно викладеним матеріалом. Робота достатньо повно відображає сутність нового вирішення сформульованого наукового завдання, яке полягає в обґрунтуванні теоретичних засад і розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості України.

Вважаю, що Бабаєва Ірина Олексіївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент,
доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри публічного
управління та адміністрування
Національного авіаційного університету

Тетяна ГОГОЛЬ

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 03:51:22 12.08.2024

Назва файлу з підписом: Відгук опонента Гоголь Т..pdf.p7s
Розмір файлу з підписом: 17.3 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук опонента Гоголь Т..pdf
Розмір файлу без підпису: 130.3 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ГОГОЛЬ ТЕТЯНА ВАСИЛІВНА

П.І.Б.: ГОГОЛЬ ТЕТЯНА ВАСИЛІВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2669117023

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 03:51:19
12.08.2024

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F0400000095C25201C5A6EB04

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в окремих файлах (CAAdES detached)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2024.04.15 13:00